

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XXI. Quae Suaui opponat Diplomati Pontificio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

quàm benignè cum Luthero actum sit, quàm clementer Romam vocatus, oblatà fide ac viatico. Additur, quantumuis liceret nunc in eum tamquam publicè hæreticum ferre sententiam; tamen, quò mitius procederetur, illi eiusque affectis certum præscribi tempus ad reuocandos errores, pestilentesque libellos comburendos; quo elapso, eos omnes damnari hæresis, ac pœnas seuerissimas in hæreticos constitutas iisdem configi: cunctis verò Principibus populisque grauissimas denuntiari censuras, nisi iussis obtemperent.

C A P V T XXI.

Quæ Suavis opponat Diplomati Pontificio.

Congerit hæc Suavis ea quæ in diplomate reprehenderint *rerum intelligentes*, quâ appellatione reprehensionem confirmat.

Primum est: Forensi stylo decreta de Fidei dogmatis fuisse confecta. At non intelligit, forensium stylum non in damnanda doctrina, sed in denuntiandis interdictionibus, pœnisque statuendis contra inobsequentes adhibitum, quod non pertinet ad Theologos, sed ad fori peritos.

2 Secundum est: Periodum quamdam, cuius initium est, *Inhibentes*, perplexam esse, & quæ ægrè percipi possit, propterea quòd inter eam vocem, ac verbum præcipuum ad quod illa refertur, quadringenta vocabula sint interiecta. Suavis populo potissimum scribit; adeoque me cogit, ne ea negligam ab illo obiecta, de quorum examine, uti superuacaneo, possint mihi viri sapientes succensere, si mea responsio ipsis tantummodò obuiam iter. Bonâ igitur horum veniâ pauca hæc apponam, quòd multitudini fiat satis. Enimverò ea periodus tam est clara, ut cuiusque leuiter experto in diplomatis legendis nullâ sit opus animaduersione peculiari, quòd illam percipiat. Equidem stylum diplomatis conscribendis iam in Curiam inductum haud probo: sed aliud est, potuisse ab initio quiddam præstantius eligi; aliud, esse nunc variandum quod in vsu est, nullo alio commodo inde deducto, nisi explicatoris concinniorisque sermonis. In quacumque sapientissima Republ. retinentur nonnullæ consuetudines, exortæ aliquo sæculo rudiore, quæ si nunc inciperent, meritò risum excitarent. Nihilominus eas seruare summa prudentia est, ob rationes ab Aristotele adductas, ne leges veteraque instituta facile commutentur, etiam cum potio-

* 2. Polit.
cap. 6. in
fine.

K 2

ribus,

1519. ribus, si leue sit emolumentum. Quanam Respublica prudentior quàm Romana? Lustretur tamen id quod cum risu Marcus Tullius narrat in Oratione pro Murena de Iurifconsultorum vocabulis etiam tum vsurpatis, atque id, cum illa iam Domina terrarum orbis eiusdem sapientiam complectebatur. Si Adamus alter denudò conderetur à Deo, atque ex improviso spectaret subiectionem, onera, altercationem, atque iacturam pecuniæ ac temporis, quæ se cum adferunt profanæ ceremoniæ, officia inutilia, honorifici tituli ac ritus; crederet profectò cunctos homines desipere, dum perpetuò hisce grauissimis, simulque voluntariis catenis sese sponte reuinciunt. Et tamèn haud ita res est: hæ namque consuetudines non omnes simul irrepere, neque sine vllò compendio; sed paulatim, ac plerumque cum aliquo præsentì commodo. Nunc verò eas stirpitus euellere, vt alibi dicit Aristoteles in Politicis, idem foret, ac malè affectum corpus à cunctis noxiis humoribus vnà purgare; quod sanè vitam extingueret.

Opponit tertio Snauis: Articulos propositos in diplomate, sub incerta quadam verborum clausula fuisse damnatos, quæ erat, *respektiue vel tamquam hæreticos, vel tamquam scandalosos, vel tamquam piarum aurium offensiuos*, vel aliã censurã; atque adeò ex diplomate controuersum fuisse, quanam esset eorum singulis assignanda censura: aitque, eò magis hinc patuisse Concilij necessitatem.

Sed in primis vltima conclusio vsque adeò falsa est, vt potius celebri recentisque Concilio Constantiæ habitum hanc ipsam damnandi rationem vsurpauerit. Nec ea sanè ratio vacat à laude: etenim, vt aliquis articulus tamquam Fidei dogma statuatur, & summa necessitas urgeat oportet, & exactissimã trutinã examinetur; cum huiusmodi declaratio imperet hominum mentibus, rem maximè omnium quam Christiana lex habet arduam, id est, vt res obsecras citra omnem dubitationem credamus. Quapropter Ecclesiã, quantum licuit, ab eo semper abstinuit. Iam verò quia multæ doctrinæ homines inclinant in hæresim, aliæque infligunt incommoda, par est eas è linguis ac paginis relegare: atque ad id necesse non est, vt illa certò Dei verbis repugnent; satis est, si aut graui extent indicia huius repugnantia; eò quòd aduersentur seu communi Scholæ consensui, seu veteribus Ecclesiæ vsibus, seu sanctorum Patrum auctoritati; aut deprehendantur vt femina operum quæ officiant Christianæ Reipublicæ; ac proinde mereantur aliquam ex suprã memoratis censuris, quæcumque tandem ea sit. Similiter, vt ab aliquo oppido excludatur aduena, non semper est
opus

opus ut peste correptus, aut perduellis in aperto sit; sufficit pestilentia aut perduellionis suspicio. Non igitur Pontifex habuit in animo, per huiusmodi diploma dubitationem omnem tollere; (quibus dubitationibus libitum est Deo oppletam esse penè omnem huius vitæ scientiam, ac potissimè Theologiam, quippe cui obscuriora obuerlantur themata, altiusque nostram intelligentiam supergressa) solum illi consilium fuit, ut certi tantum haberemus, quantum satis erat: nimirum declaravit, eas omnes propositiones perniciosas esse, si tradantur; periculosas, si credantur. Ceterum innumeræ sententiæ sunt, quæ communi consensione à Theologis reiectæ adhuc in incerto sunt, & ignoratur quàm speciali notâ sint configendæ; cum alij hæreticas existiment, alij erroneas; alij solum temerarias seu improbables.

5. Iam quod spectat ad Concilij necessitatem, quam affirmat Suavis fuisse tunc agnitam, quò dubitationes tollerentur circa proscriptas assertiones; stuporem incutit mihi hominis ita blaterantis enormitas, qui palàm in suo toto volumine, & clam in arcana sua Academia numquam destitit in Concilium Tridentinum oblatrare, quòd eosdem articulos extra necessitatem definierit, adeoque spem omnem reconciliationis præciderit.

6. Obrudit quarto loco Suavis, partam multis admirationem, quàm in diplomate diceretur, inter positiones interdictas esse Græcorum errores iam damnatos. Profectò nisi mihi comperta esset hominis eruditio, pateretque ipsum interdum haud inopiâ doctrinæ, sed odij affluentiam prolabi, vterer hîc responso vulgari, admirationem ex ignorantia nasci. Num forte ignotum aliquod arcanum est, duos ex præcipuis articulis, paulò ante contra Græcorum errores à Florentino Concilio definitis, fuisse *Purgatorium* ac *Præmatum S. Petri, Romanorumque Pontificum*? Nónne pariter in damnatis Lutheri assertis legitur trigésimum septimum, quo negatur Scripturâ vllâ Canonicâ *Purgatorium* probari; & vigésimum quintum cum tribus sequentibus, quæ *Præmatum S. Petri, Successorumque* potestatem reiciunt?

Enimverò debuerat Suavis in memoriam reuocare, quàm viri Romæ tunc degerent, cum diploma digestum est. Aderat Silvester Prieras, aderat Ioannes Eckius, aderant Franciscus Ferrariensis, Dominicus Cardinalis Iacouaccius, Ægidius Cardinalis Viterbiensis, omnes sapientiâ præclari, quorum sacra scientia & eruditio typis edita celebratur; aderat denique vnus instar omnium doctissimus Caietanus, è sua legatione iam redux, qui controuersiam il-

1579.
* Totum
extat in
Actis Con-
sistorial.

lam diu multumque tractauerat, & qui, cum de formanda Con-
stitutione Conuentus iniretur, in Senatum, quamuis æger, deportari
se iussit, ob summam rei grauitatem. Ibi verò ne vna quidem ad-
missa syllaba est accurato examine non expensa; adeoque præter
priuatos cæterus, apud Cardinalem Anconitanum, à vigesimo pri-
mo Maij vsque ad primum diem Iunij quater ad eam causam agi-
tandam Pontificius Senatus habitus fuit, & semel præter Patres
Vaticanos octo præstantissimi Theologorum eò aduocati, singuli-
que circa singulos articulos sententiam disertè dicere iussi sunt. Ita-
que hi viri tam graues non adeò caligantibus erant oculis, vt post
intensissimam considerationem non fuissent animaduersuri hallu-
cinationem, quæ tam palmaris tamque manifesta extitisset.

* Vide in
1. tomo
Operum
Lutheri.

Vltima reprehensio sic habet. Determinasse Pontificem de tot
articulis solo Aulicorum consilio, re non communicatâ cum Epi-
scopis & Academijs Europæ. Omitto quidem dicere, quos hic
Aulicos Suauis appellat, fuisse eos viros quos modò nominaui,
præterquam plurimos alios Theologos minoris famæ. Sed quo-
modo eum præterit, intra quatuor versus se sibi contradixisse,
dum proxime adiecit, Academijs Louaniensem & Coloniensem
præ gaudio exultasse, quòd ipsarum censuram Pontifex compro-
basset, quam censuram idem pauculis supra paginis obseruarat,
* pluribus antè mensibus produsse quàm Pontificis diploma? Præ-
ter memoratas Academijs, idem quoque ait, Pontificem in eam
proscriptionem venisse, quasi coactum sollicitationibus Acade-
miarum Præfulumque Germaniæ. Quinetiam per cuncta Europæ
Gymnasia totum ipsum biennium nullus certè sermo frequentior,
quàm de tam celebri Lutheri nouitate. An fortè consultationes
huiuscemodi satis non erant, ne decretum illud inconsideratum
censeretur? Quòd si postulabat Suauis, vti de integro diploma-
ris tenore consulerentur omnes Episcopi, & cunctæ Christiani ge-
neris Academiæ, viderentur hæc animi sensâ digna potius solita-
rio, ideisque rerum speculante, quàm homine in rebus gerendis
expertissimo, cuiusmodi erat Suauis; quem fugere non poterat,
an quisquam Romanorum Pontificum, ac ceterorum Principum,
in vlla vel grauissima constitutione id egerit; an id egerit Iustinia-
nus, cum vniuersi Romani Imperij Leges in summam digessit; an
Gregorius IX. cum in vnum redactum volumen Ius omne Cano-
nicum Ecclesiæ promulgauit: eoque an id citra infinitam molem,
implicationem, confusionem peragi possit. Nonne videmus in
quauis Republica benè constituta id moris esse, vti decreta certo-
rum

rum hominum vnà coëuntium iudicio fanciantur, quò ex horum certè coniunctione conflatur vnitas Principatus, quâ, secundùm * Philosophi effatum celeberrimum, optima rerum gubernatio nititur?

15191

* 12. Metaph. in fine.

C A P V T XXII.

Quid Diploma Leonis effecerit tam in aliis quàm in Luthero.

Pontificis diploma delatum euulgatumque fuit ab Eckio per Germaniam, summâque exceptum lætitiâ; præsertim ab iis Academicis, quæ Lutheranos errores iam damnauerant, ideoque in alterius improbatione propriæ doctrinæ comprobationem intuebantur. Verum hæc aduersariorum lætitiâ quàm graui afficiebat tristitiâ, tam acri inflammabat ardore Martini pectus, & cuiusuis etiam eadem animi deprauatione corrupti. Wittembergæ hæsit quasi suspensâ diplomatis efficacitas. Cùm Pontifex illi Academicæ misisset * literas, quibus eam hortabatur vt in antiqua pietate persisteret, iubebatque seuerissimis pœnis exequi cuncta diplomatis decreta, de iis illa Fredericum certiore fecit, eo tempore absentem, quò electo nuper Cæsari assisteret. Ad ipsum etiam Fredericum alias literas Pontifex dederat officij plenas, quibus significabat, solâ ipsius causâ dilatatam adedò fuisse Lutheri proscriptionem; simul etiam famam excitatam, perditum illum deceptorem ausum esse ita furere eius præsidio nixum: proinde quò præcellens ipsius virtus, ac nominis claritudo debitum sibi splendorem apud Deum & homines retinerent, illum hortari, rogare, Dei que omnipotentis nomine postulare, vt vel Martinum oblatâ veniâ ad bonam frugem adduceret, vel si obduresceret, in eum mandata diplomatis exequenda curaret.

* 8. Iulij 1520. vt apparet in libro Archiuei Vaticani transcripto, Ad V. Formatiæ.

2 Excepit Wittembergensè Gymnasium à Frederico ambigua quædam responsa; vtpote ab eo, qui nec rem peragi vellet, nec à se prohiberi. Lutherus interim anxie inhiabat captandæ electi Cæsaris beneuolentiæ: iserat Carolus Hispaniæ Rex. Spem illi in primis faciebat, tam acerrimum patrociniū quod sibi apud Carolum Frederici operâ pollicebatur, quàm inæstimabile beneficium, quo Fredericus Carolum sibi deuinxerat. Etenim, vt ipse Legatus suis * literis exponit Pontifici, pridie quàm Carolus eligeretur, Septemviri Imperium Saxoni concorditer obrulere. Is verò heroicâ planè moderatione animi magnificè repudiavit, simulque præcipuus auctor fuit, vt in Rege Hispaniæ collocaretur; in eo quippe Prin-

* Tom. 2. literarum ad Principes. 5. Iulij anno 1520.

cipe.